

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัยรุ่นเป็นวัยที่เป็นช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตมนุษย์ เพราะเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ จากความเป็นเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ โดยเริ่มออกจากอกพ่อแม่ ไปสู่โลกภายนอกที่ต้องเรียนรู้และต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองและพร้อมจะรับสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาในชีวิตอย่างง่ายดาย ช่วงชีวิตวัยรุ่นจึงเป็นช่วงของการลองผิดลองถูกและมีโอกาสตัดสินใจผิดพลาดได้ง่ายหากขาดการชี้นำในทางที่ถูกที่ควร หรือขาดหลักยึดเหนี่ยวทางใจที่มั่นคงเพียงพอ (สุนิสา ประวิชัย, 2548)

องค์การอนามัยโลกได้ให้ความหมายของวัยรุ่นว่าเป็นช่วงทศวรรษที่ 2 ของชีวิต ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 10-19 ปี (World Health Organization, 2011) วัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่สั้นและมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเพื่อเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กสู่การเป็นผู้ใหญ่ การแบ่งช่วงของวัยรุ่น โดยส่วนใหญ่จะแบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนปลาย (สุวรรณ เรื่องกาญจนเศรษฐ์, 2551) วัยรุ่นตอนต้นจะอยู่ในช่วงอายุ 10-13 ปี วัยนี้ต้องการความเป็นอิสระ ต้องการเรียนรู้โลกภายนอกบ้าน มีอารมณ์รุนแรงและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ วัยรุ่นตอนกลางจะอยู่ในช่วงอายุ 14-16 ปี วัยนี้จะอยู่ในช่วงที่กำลังระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ต้องการค้นหาความต้องการของตนเอง สัมพันธภาพระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่เริ่มห่างเหินกันมากขึ้น เป็นช่วงที่อาจเกิดความขัดแย้งกับพ่อแม่ได้สูงสุด วัยรุ่นตอนปลาย อายุ 17-19 ปี วัยรุ่นในช่วงนี้จะมีพฤติกรรมค่อนข้างไปในแบบของผู้ใหญ่ มีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ร่างกายจะเติบโตใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ ระบบสืบพันธุ์มีการเจริญเติบโตสมบูรณ์เต็มที่ ต้องการความมีอิสระในการตัดสินใจเรื่องของตนเอง ช่วงนี้เป็นช่วงที่พร้อมจะมีครอบครัว ต้องการมีความรัก สนใจความสัมพันธ์แบบหนุ่มสาว

สรุปได้ว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ลักษณะของวัยรุ่นทั้ง 3 ช่วงนี้เป็นช่วงวัยที่กำลังพัฒนาทางด้านต่าง ๆ เช่น มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย คือ มีการเจริญเติบโตทางด้านความสูงและน้ำหนัก มีการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะเพศโดยจะมีวุฒิภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์และพร้อมที่จะมีเพศสัมพันธ์ได้ (WHO, 1999) ด้านสติปัญญา คือ มีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ มีความคิดในเชิงนามธรรมมากขึ้น ส่วนด้านสังคมและอารมณ์ คือ ต้องมีการพึ่งพาตนเองมากขึ้น ทำตัวให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนและบุคคลในสังคม (Santrock, 2001) ช่วงนี้จึงเป็นช่วงสำคัญของชีวิต เนื่องจากวัยรุ่นต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม (สุวรรณ เรื่องกาญจนเศรษฐ์, 2551) วัยรุ่นบางส่วนไม่สามารถปรับตัวกับปัญหา

ของตนเองได้ จึงมักจะแสวงหาทางออกด้วยการกระทำที่อาจนำความเดือดร้อนมาสู่ตนเอง ครอบครัวและสังคม (วินัดดา ปิยะศิลป์, 2546) หรืออาจจะถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดีได้ง่าย จากการศึกษาของอุมพร ตรังคสมบัติ และคณะ (อ้างถึงใน สุวรรณ เรืองกาญจนเศรษฐ์, 2551) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น คือปัญหาด้านการเรียนและความสัมพันธ์ที่ไม่ดีของมารดากับเด็ก และพบว่าปัญหาด้านการเรียนเป็นปัจจัยเสี่ยงที่มีอัตราการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นสูงที่สุด และจากการศึกษาของ สุวรรณ เรืองกาญจนเศรษฐ์ (2547) สามารถแบ่งปัจจัยเสี่ยงได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยเสี่ยงที่เกิดจากตัววัยรุ่นเอง จะพบว่าเพศชายเป็นปัจจัยเสี่ยงในทุกพฤติกรรมเช่น การสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การติดเกมคอมพิวเตอร์ ปัจจัยเสี่ยงทางด้านครอบครัว จะพบในวัยรุ่นที่ครอบครัวแตกแยกฐานะยากจน ความสัมพันธ์กับพ่อแม่ไม่ดี พ่อแม่มีประวัติติดสารเสพติด ปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับภาวะแวดล้อมและสังคม ได้แก่ การคบเพื่อนที่มีปัญหา การไม่มีที่ปรึกษาเมื่อมีความรู้สึกเป็นทุกข์ จากการศึกษาของสราวุธ สอนสนาม (2548) พบว่าสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดคือกระทำความผิดเพราะเห็นเป็นเรื่องธรรมดาทำด้วยความสนุกตามประสาของวัยรุ่น

ลักษณะการกระทำความผิดของวัยรุ่นมีความแตกต่างกัน เช่น การลักทรัพย์ การทำร้ายร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ปัญหาการกระทำผิดของวัยรุ่น ปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นกระทำผิด ประกอบด้วย ปัจจัยพื้นฐาน 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านชีววิทยา ได้แก่ สาเหตุทางบุคลิกภาพ การเจ็บป่วยด้วยโรคจิตหรือปัญญาอ่อน การติดสารเสพติด ปัจจัยด้านจิตวิทยา ได้แก่ สภาพทางอารมณ์ การขาดที่พึ่ง ปัจจัยด้านสังคมวิทยา ได้แก่ การที่ถูกสภาพสังคมบีบบังคับ การย้ายที่อยู่ ตลอดจนการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น อินเทอร์เน็ต มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้วัยรุ่นมีการกระทำผิดหรือมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงสูงขึ้น (สุชา จันท์ธอม, 2545) จากการศึกษาของอริชาติ โรจนะหัสติน (2544) พบว่าสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดมาจากครอบครัวแตกแยก ฐานะยากจน ขาดการฝึกอบรม การคบเพื่อนไม่ดี ถูกชักจูงไปในทางที่ผิด และอิทธิพลของสื่อต่าง ๆ และการศึกษาของสัมพันธ์ ศิริมา (2544) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ คือ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ของครอบครัว สภาพแวดล้อมของบ้านที่อยู่ใกล้แหล่งค้าประเวณีและสถานเริงรมย์ จากสาเหตุปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้อาจทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายหรืออาจก่อคดีขึ้นได้

ปัจจุบันปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นไทยในสังคม นับเป็นปัญหาเร่งด่วนที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลแก้ไขและป้องกันอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ จากสถิติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่าจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีมีแนวโน้มสูงขึ้น เด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจระหว่างปี พ.ศ. 2548-2552 แต่ละปีมีจำนวน 36,080 ราย

48, 218 ราย 51,128 ราย 46,981 ราย และ 46,371 ราย ตามลำดับ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2552) คิดเป็นร้อยละ 0.42, 0.56, 0.59, 0.54, และ 0.49 ของจำนวนวัยรุ่นทั้งหมดตามลำดับในแต่ละปี จำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่มีแนวโน้มที่จะลดลง ในบางปียังมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นด้วย ทั้งนี้สัดส่วนของเด็กและเยาวชน ที่เป็นเพศชายต่อเพศหญิง อยู่ที่ประมาณ 10-15: 1 และอาจจะมีสาเหตุที่ต้องเข้ารับไว้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแตกต่างกันไป เช่น การทะเลาะวิวาท ถูกผู้อื่นชกจู่หรือบังคับ ปัญหาการคบเพื่อน การถูกทำร้ายร่างกาย การเสพยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2552)

โดยทั่วไปแล้ว วัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นวัยรุ่นที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหรือกระทำความผิด ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้จับกุม ทั้งนี้ในการปฏิบัติเมื่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและมีการจับกุม ตำรวจเป็นผู้จับกุม และต้องแจ้งไปยังผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ และติดต่อบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย ตำรวจจะต้องสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนให้เสร็จภายใน 24 ชั่วโมง หลังจากนั้นต้องส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ถ้าหากไม่มีการประกันตัวเด็กและเยาวชนจะถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานแรกรับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก, 2546) เพื่อรอการส่งตัวฟ้องศาล ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการส่งเยาวชนเข้าไปอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ก็เพื่อให้ได้รับการฝึกอบรม ปรับตัวให้อยู่ในกฎระเบียบ ได้รับการกล่อมเกล้าจิตใจให้รู้สึกสำนึกผิดและกลับตัวเป็นพลเมืองดี (ศาลเยาวชนและครอบครัว, ม.ป.ป.)

ความเครียดในวัยรุ่นอาจเกิดจากสาเหตุต่าง ๆ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม วัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนพบว่าความเครียดส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคม มีการศึกษาในสหรัฐอเมริกาพบว่านักเรียนที่มีการแข่งขันกันเองในชั้นเรียนเป็นสาเหตุของความเครียดได้ในวัยรุ่นที่กำลังศึกษาในระดับเกรด 8 (ประมาณชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2) มีความเครียดในระดับสูง (Ayelet, 2001) นอกจากนี้มีการศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกนักเรียนไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าสาเหตุส่วนใหญ่ของความเครียดคือการสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัย การคบเพื่อน การไม่ได้รับอิสระจากครอบครัว (ภาสินี มุกดาวงษ์, 2547) และการวิจัยเชิงปริมาณพบว่าสาเหตุที่ทำให้นักเรียนเครียดที่สุดคือเหตุการณ์ภายในโรงเรียน การศึกษาและการสอบเข้ามหาวิทยาลัย (อรุณี เกสรอุบล, 2544)

เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นวัยรุ่นจึงเกิดความเครียดได้ง่ายดังกล่าวข้างต้น และในกรณีที่วัยรุ่นกระทำความผิดหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดต้องถูกส่งตัวไปยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน วัยรุ่นต้องพบกับความเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ของชีวิต โดยเฉพาะการสูญเสียอิสรภาพ การต้องเปลี่ยนสภาพแวดล้อม สังคม และที่อยู่อาศัย การที่ต้องถูกแยกห่างออกจากสมาชิกในครอบครัว การต้องอยู่ร่วมกับคนแปลกหน้า ต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน รวมทั้งการปรับตัวในสภาพแวดล้อมใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียด จะทำให้เกิดผลต่อจิตใจเพิ่มมากขึ้น ทำให้วัยรุ่นเกิดความเครียดมากขึ้น มีรายงานว่าเด็กและเยาวชนที่ต้องเข้าไปอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนเหล่านั้นถูกจำกัดอิสรภาพในการดำรงชีวิต ตลอดจนสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง ต้องห่างจากบุคคลใกล้ชิดและครอบครัว ต้องปฏิบัติอยู่ในกฎระเบียบ ต้องอยู่ร่วมกับบุคคลที่ไม่คุ้นเคย บางครั้งอาจถูกรังแกจากเยาวชนที่อยู่ร่วมกัน หรือต้องทำงานในสิ่งที่ตนไม่อยากทำ ทำให้เยาวชนรู้สึกวิตกกังวล ทุกข์ทรมาน และไม่อยากจะอยู่ในสถานดังกล่าว (อาภาพรธรรม คงสงศ์, 2544)

เมื่อวัยรุ่นเกิดความเครียด จะมีการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการพยายามขจัดหรือจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้น การแสดงพฤติกรรมหรือวิธีการเผชิญความเครียดตามแนวคิดของ Lazarus and Folkman (1984) กล่าวว่าบุคคลจะเผชิญความเครียดเป็น 2 ลักษณะคือ การเผชิญความเครียดด้านการมุ่งแก้ปัญหา (Problem-focused Coping) และการเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับอารมณ์ (Emotion-focused Coping) ต่อมาในปี 1988 Jalowice (1988) ใช้แนวคิดนี้มาปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการเผชิญความเครียด และปรับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านการมุ่งแก้ปัญหาหรือการจัดการกับปัญหา เช่น การค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา การตั้งเป้าหมายในการแก้ปัญหา และการกระทำเพื่อแก้ปัญหาโดยตรง 2) พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับอารมณ์ เป็นการลดความไม่สบายใจ โดยการแสดงออกถึงความรู้สึกหรือการระบายอารมณ์ เช่น การระบายอารมณ์กับสิ่งของเครื่องใช้ การระบายความโกรธไปสู่ผู้อื่น การปฏิเสธ การหลีกเลี่ยง การแยกตนเอง เป็นต้น และ 3) การเผชิญปัญหาทางอ้อม เช่น การยอมรับปัญหา การสวดมนต์ เป็นต้น จากการศึกษาของนิศานาด สารเถื่อนแก้ว (2546) พบว่าเด็กนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน ส่วนใหญ่มีความเครียดระดับปานกลาง และเลือกใช้วิธีการเผชิญความเครียดทั้ง 3 ด้าน โดยเลือกใช้การเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับอารมณ์เป็นส่วนใหญ่ รัตติยา สลาบลิงค์ (2549) ศึกษาความเครียดและการเผชิญความเครียดของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อกฎระเบียบและ

ธรรมเนียมปฏิบัติของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก พบว่า วิธีการเผชิญความเครียดของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกที่ใช้เมื่อเกิดความเครียดคือ การเลือกใช้พฤติกรรม การเผชิญความเครียดทั้ง 3 ด้าน สุภนิช สังฆะวดี (2550) พบว่าพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เมื่อมีความเครียดเกิดขึ้นนักเรียนส่วนใหญ่จะใช้วิธีผ่อนคลายโดยการดูโทรทัศน์ การฟังวิทยุ ดูภาพยนตร์ รองลงมาคือการพยายามควบคุมอารมณ์ และพยายามคิดแก้ปัญหา Goodwin (2006) ศึกษาการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยม พบว่าเมื่อวัยรุ่นมีอาการโกรธและเสียใจ จะใช้วิธีการเผชิญความเครียดโดยการใส่สารเสพติด การออกกำลังกาย การเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับอารมณ์ และการเผชิญความเครียดโดยการใช้พฤติกรรมก้าวร้าว และพบว่าเมื่อวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายเกิดความเครียดจะใช้วิธีการเผชิญแบบการแสดงออก เช่น การหาทางแก้ไขปัญหา การปรึกษาผู้ปกครอง การใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบเก็บไว้ในใจ เช่น การหลีกเลี่ยงปัญหา และการเลือกใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบถอยหนี เช่น การหลีกเลี่ยงจากความเครียด การแสวงหาวิธีการปลดปล่อยอารมณ์เครียด

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีการศึกษาความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของวัยรุ่น รวมทั้งการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดและพฤติกรรมเผชิญความเครียดในกลุ่มตัวอย่าง วัยรุ่นที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา เป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่พบการศึกษาความเครียดและการเผชิญความเครียดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน นอกจากนี้พยาบาลควรตระหนักถึงคนในลักษณะองค์รวม ที่ไม่สามารถแยกกาย จิต และวิญญาณออกจากกันได้ (สมจิต หนูเจริญกุล, 2543) ซึ่งวัยรุ่นเหล่านี้ควรได้รับการส่งเสริมสุขภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยคาดหวังว่าผลการวิจัยที่ได้นั้น พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผนจัด โครงการเพื่อลดความเครียดและส่งเสริมพฤติกรรมการเผชิญความเครียดให้กับวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อนำมาปรับการวางแผนงานและนโยบายในการจัดกิจกรรมให้วัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในการลดความเครียดและมีพฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นอย่างไร
2. พฤติกรรมการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นอย่างไร
3. ความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีความสัมพันธ์กันหรือไม่
4. ความแตกต่างของความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดในกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันของ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาและจำนวนครั้งที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และการใช้สารเสพติดเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่มีความแตกต่างกันของ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาและจำนวนครั้งที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และ การใช้สารเสพติด

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดความเครียดและการเผชิญความเครียดของ Lazarus and Folkman (1984) เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย Lazarus and Folkman กล่าวว่าเมื่อบุคคลเกิดความเครียด จะมีการเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่อาจเหมือนหรือแตกต่างกันได้ การตัดสินใจความเครียดของบุคคลจะผ่านกระบวนการประเมิน โดยใช้สติปัญญา การรับรู้ที่แตกต่างกันเป็นผลมาจากประสบการณ์และพัฒนาการทางสติปัญญาที่แตกต่างกัน ในการจำแนกการรับรู้สถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ว่าเป็นอันตราย คุณภาพต่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และเมื่อบุคคลประเมินสถานการณ์นั้นว่าเป็นความเครียด ก็จะใช้การปรับตัวโดยการแสดงพฤติกรรมการเผชิญความเครียด แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะตามแนวคิดของ Jalowice (1988) ที่ประยุกต์มาจากแนวคิดของ

Lazarus and Folkman (1984) คือพฤติกรรมการเผชิญความเครียดแบบการจัดการกับปัญหา (Confrontive Coping) พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับอารมณ์ (Emotive Coping) และพฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านการแก้ไขปัญหาทงอ้อม (Palliative Coping) ดังนั้นวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเมื่อมีความเครียดก็จะแสดงพฤติกรรมการเผชิญความเครียดในลักษณะต่าง ๆ ทั้ง 3 ด้าน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับพยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ หรือผู้เกี่ยวข้องในการดูแลวัยรุ่น โดยเฉพาะวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในการวางแผนจัดโปรแกรมลดความเครียด และส่งเสริมให้มีการใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่เหมาะสม
2. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการปรับการวางแผนงานและนโยบายในการจัดโครงการเพื่อลดความเครียดและส่งเสริมให้วัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีการใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่เหมาะสม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบบรรยาย (Descriptive Research) โดยศึกษาในวัยรุ่นที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด และถูกจับกุม ระหว่างรอดำเนินการสอบสวนและต้องอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดชลบุรี

ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนครั้งและระยะเวลาที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และการใช้สารเสพติด
2. ความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
3. พฤติกรรมการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
  - 3.1 ด้านการจัดการกับปัญหา
  - 3.2 ด้านการจัดการกับอารมณ์
  - 3.3 ด้านการจัดการปัญหาทางอ้อม

นิยามศัพท์เฉพาะ

วัยรุ่น หมายถึง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 11 ปีถึง 18 ปี ทั้งชายและหญิง ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหรือกระทำความผิดกฎหมายและถูกจับกุม ระหว่างรอดำเนินการสอบสวน อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดชลบุรี

อายุ หมายถึง จำนวนเต็มเป็นปีของอายุของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน นับจากวันที่เกิดจนถึงวันที่ทำการเก็บข้อมูล

เพศ หมายถึง เพศของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยแบ่งเป็น เพศชาย และเพศหญิง

ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาขั้นสูงสุดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก่อนเข้ามาอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ระยะเวลาที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หมายถึง จำนวนวันที่วัยรุ่นอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเข้ามาอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยนับตั้งแต่วันที่เข้าอยู่จนถึงวันที่เก็บรวบรวมข้อมูล

จำนวนครั้งที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หมายถึง จำนวนครั้งของการเข้ามาอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

การใช้สารเสพติด หมายถึง การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การใช้ยาบ้า ยาไอซ์ และสารเสพติดอื่น ๆ ก่อนเข้ามาอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หมายถึง ภาวะที่ร่างกายและจิตใจตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มาคุกคาม ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อต่อต้านการคุกคามจากสิ่งเร้า โดยมีการตอบสนองทั้งทางร่างกายและจิตใจ ได้แก่ มีความรู้สึกไม่สบายใจ วิตกกังวล หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมเพื่อให้ความเครียดลดลง และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข โดยใช้แบบประเมินความเครียดสวนปรุง ที่สร้างโดย สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล, วนิตา พุ่มไพศาลชัย และพิมพ์มาศ ตาปัญญา (2540)

พฤติกรรมการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หมายถึง การกระทำที่เป็นการแสดงออกทั้งทางกิริยาอาการ และจิตใจเพื่อที่จะควบคุม ลดหรือบรรเทาความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อดำรงไว้ซึ่งภาวะสมดุลทางด้านจิตใจ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการกับปัญหา ด้านการจัดการกับอารมณ์ และด้าน

การจัดการปัญหาทางอ้อม โดยการใช้แบบประเมินพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของ Jalowice
(1988)

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University